

شش راهکار وحدت بخش بر مبنای سیره پیامبر بزرگ اسلام (ص)

رئیس دانشگاه اصول دین گفت: در مقابل نرمش و انعطاف نبوی، تاریخ گواه قاطعیت پیامبر در عرصه های است که منجر به تفرقه و جدایی مسلمانان یا ترویج کفر می شده است.

به گزارش روابط عمومی مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی، دکتر ملیحه السادات سیدرضا، رئیس دانشگاه اصول دین در سخنانی در وبینار پنجم سی و ششمین کنفرانس وحدت، شش راهکار در سیره پیامبر در راستای ایجاد اتحاد را چنین برشمرد: راهکار اول: مدارا با مخالفان تا رسیدن مردم به آگاهی لازم. یکی از سجایای اخلاقی پیامبر (ص) که مایه دوام و ثبات جامعه است، مدارا با مردم است، اگر این راهکار به درستی استفاده بشود، در بهبود روابط اجتماعی و پیشگیری از جنگ مؤثر خواهد بود.

وی در ادامه به راهکار دوم جهت تحقق وحدت اشاره کرد و افزود: راهکار دوم: نرمش و انعطاف پذیری است. قطعاً مدیریت صحیح و موفق با عفو و عطوفت همراه است، یکی از صفات مهم رهبری، نرمش با مردم و انعطاف در برابر جاهلان و خطاکاران پشیمان از عمل خود است. آیات قرآن ضمن تایید این صفت در پیامبر، ایشان را امر به عفو عمومی مسلمانانی می کند که در جنگ احد شکست خوردند و در آتش افسوس و

ندامت می سوختند. راهکار سوم؛ به تعهد پیامبر اکرم به تعهدات و پیمانها اشاره دارد. مهمترین سرمایه یک جامعه اعتماد متقابل افراد جامعه نسبت به یکدیگر و پایبندی به تعهداتشان است. پیامبر خود به تمامی پیمانهای منعقد شده بین خود و قبایل احترام می گذاشتند و مسلمانان هم از آن حضرت پیروی می کردند، از این رو گفته شده از جمله اموری که در صدر اسلام سبب شد تا گروه های زیادی اسلام را بپذیرند، پایبندی مسلمین به عهد و پیمان هایشان و مراعات سوگندهایشان بوده است. در سیره «ابن هشام» آمده است که در جریان ابلاغ آیات برائت، فرستاده مخصوص رسول خدا یعنی علی بن ابی طالب در بیان وفاداری پیامبر به پیمانهای قبلی شان اعلام کرد که هر کسی با رسول خدا پیمانی دارد، آن پیمان تا پایان مدت آن محترم است. پیامبر، مسلمانان را از پیمان شکنی نهی نموده و می فرمود: «لا دین لمن لا عهد له» آن کسی که حرمت پیمان را نگه ندارد، دین درستی ندارد. در روایت آمده که ایشان وفای به عهد را در کنار ایمان به خدا و روز قیامت قرار دادند و فرمودند: «من كان يؤمن بالله واليوم الآخر فليوف بعهده». هر کسی ایمان به خدا و روز قیامت دارد، باید به وعده ای که می دهد، وفا کند، بدین روی پیامبر در اجرای صفات الهی و سفارش الهی خود با وفادارترین فرد نسبت به تعهداتشان بودند. وفای به عهد در اسلام به قدری اهمیت دارد که حتی در مورد دشمن نیز پایداری به عهده و پیمان سفارش شده است.

دکتر سید رضا در اشاره به راهکار چهارم که قاطعیت در امر حکومت برای ایجاد امنیت است، افزود: در مقابل نرمش و انعطاف نبوی که در راهکارهای قبلی بیان شد، تاریخ گواه قاطعیت پیامبر در عرصه هایی است که منجر به تفرقه و جدایی مسلمانان یا ترویج کفر می شده است؛ به عنوان نمونه زمانی که منافقان مدینه مسجدی در مقابل مسجد قبا احداث نمودند تا بدین وسیله به مسلمانان ضربه بزنند و بین آنها تفرقه ایجاد کنند و با اسلام به دشمنی پردازند، پیامبر دستور دادند تا این مسجد که کانون تفرقه و نفاق شده تخریب گردد. راهکار پنجم نیز دادگری و عدالت گستری است. عدالت، نگهدارنده مردم و ضامن بقای جامعه است. علی بن ابی طالب، در این مورد می فرماید: «العدل قوام الرعيه و جمال الولاه». خداوند متعال نیز پیامبر را مأمور کرد تا عدالت را در جامعه برپا کند. در آیه 15 سوره شورا آمده است: «و امرت لاعدل بینکم» یا در آیه 29 سوره اعراف آمده است: «قل امر ربی بالقسط». پیامبر که مأمور بر پایی عدالت در جامعه شده بود، خود نمونه کامل عدالت به شمار می آمد. حاکم نیشابوری در جلد دوم مستدرک و «ابن حنبل» در جلد هفت مسند آورده که پیامبر فرمود پس از او مردی عادل تر نخواهیم یافت. پیامبر در اجرای عدالت موجبات تبعیضات حقوقی را از بین برد؛ به عنوان نمونه در جلد پنج «صحیح بخاری» آمده است که پیامبر شفاعت «اسامه بن زید» را درباره زنی که از قبیله بنی مقصود بود و مرتکب سرقت شده و جرم آن هم محرز گردیده بود، نپذیرفت و فرمود چه جای شفاعت است. مگر می توان حد و قانون خدا را بلا اجرا گذاشت. به این ترتیب پیامبر در اجرای قانون،

تبعیض را روا نمی دانست و می فرمود: اقوام ملل پیشین دچار سقوط و انقراض شدند، زیرا در اجرای قانون، تبعیض روا می داشتند. پیامبر می فرماید: هر گاه یکی از مقامات بالا مرتکب جرمی می شد او را معاف می کردند و اگر کسی از زیردستان به جرم مشابه آن مبادرت می کرد، او را مجازات می نمودند. ایشان سپس در بیان اهمیت عدالت فرمود: قسم به خدایی که جانم در دست اوست، در اجرای عدل درباره هیچ کسی فروگذاری و سستی نمی کنم اگر چه مجرم از نزدیکترین خویشاوندان خودم باشد. پیامبر حتی در برخورد با دشمنان و رعایت مقررات الهی، همواره مسلمانان را به عدالت دعوت می کرد. «ابن کثیر» در کتاب سیره النبویه آورده که آن حضرت به مسلمانان فرمود: مکر نکنید، از غنائم سرقت نکنید، کفار را بعد از قتل، مثله نکنید، آب مشرکان را زهرآلود نکنید.

رئیس دانشگاه اصول دین در رابطه با راهکار ششم، به دعوت مردم به عفو و گذشت اشاره کرد و گفت: پیامبر فرمود: «ان ا[عفو و يحب العفو» خداوند بسیار با گذشت است و گذشت را دوست دارد. آن حضرت در تشویق مردم به عفو و گذشت نسبت به یکدیگر، آن را عامل دوری از مقدرات ناگوار بیان می دارد و می فرماید: از لغزش های خطاکاران در گذرید تا بدین سبب خداوند شما را از مقدرات ناگوار ننگه دارد. از این رو با مطالعه سیره پیامبر به این نکته می رسیم که رسول خدا (ص) با مدیریت هوشمندانه به رفع اختلافات می پرداخت و صلح و دوستی را مقدم بر جنگ و دشمنی قرار می داد و همواره رعایت اصول انسانی و مقررات الهی را حتی در جنگ و پیکار نسبت به دشمن فراموش نمی کرد. ایشان برای تشکیل امت واحد به ارشاد و آگاهی مردم و ایجاد اتحاد بین آنها همت می گماشت تا جامعه را از تفرقه نجات داده و صلح و اتحاد را حاکم کند.